

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΠΕΡΠΕΡΙΔΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΝΤΟΤΣΗ ΠΑΣΧΑΛΙΝΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2010

Veer

ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Η ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

- Είναι μια προσέγγιση που μελετά τον άνθρωπο μέσα στην ομάδα στο σύστημα όπου ανήκει, καθώς και στα μεγασυστήματα που τον περικλείουν
- Κυρίαρχη είναι η οικογένεια (Τα προβλήματα δεν αναφύονται μόνο από το ίδιο το άτομο , αλλά μέσα στο πλαίσιο λειτουργίας της οικογένειας)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Η δεκαετία του 1950 θεωρείται σημαντική για τη θεμελίωση της οικογενειακής θεραπείας, ως τρόπος εξέτασης και ερμηνείας διαφόρων μορφών συμπεριφοράς

Ξεκινώντας ήδη από την εκπαίδευσή τους, οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας των αρχών του αιώνα, διδάσκονται τη σημασία που έχει, κατά τη διάρκεια των επισκέψεων τους στα σπίτια των οικογενειών, να κουβεντιάζουν μαζί και με τους δύο γονείς ταυτόχρονα, έτσι ώστε να είναι σε θέση να πάρουν μια πλήρη και ακριβή εικόνα των παρουσιαζόμενων οικογενειακών προβλημάτων (Siporin, 1980)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Τέλη της δεκαετίας του 1940 και αρχές της δεκαετίας του 1950 ο Nathan Aserman, παιδοψυχίατρος με ψυχαναλυτικό υπόβαθρο, πειραματίστηκε με τα δυναμικά που αναπτύσσονται μέσα στην οικογένεια

Θεωρείται ως ο πατέρας της οικογενειοκεντρικής θεραπείας (Καφτατζή - Χαστά, 1996)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στις αρχές του 1950 ο Gregory Bateson, ανθρωπολόγος, μελετώντας την επικοινωνία στο Νοσοκομείο του Palo Alto με συνεργάτες τους J.Haley, J. Weakland, D. Jackson, παρατήρησε ότι η επικοινωνία παιδιών που είχαν διαγνωστεί ως σχιζοφρενή περιείχε αρκετά μηνύματα που δημιουργούσαν σύγχυση

Η θεωρία αυτή επέδρασε μεταξύ άλλων και στη θεραπευτική προσέγγιση της σχιζοφρένειας, αφού συνέβαλε στο να συμπεριληφθούν και τα μέλη της οικογένειας του σχιζοφρενή στην ψυχοθεραπεία, προκειμένου να τροποποιηθούν τα συγκεκριμένα μοντέλα της επικοινωνίας (Ζαφείρης κα., 1999)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Την ίδια δεκαετία, ο Murray Bowen στα πλαίσια έρευνας για τη συμβιωτική σχέση ανάμεσα στη μητέρα και τον σχιζοφρενή ασθενή, διαμορφώνει την υπόθεση σχετικά με την προέλευση και την εξέλιξη της σχιζοφρένειας, ότι αυτή οφείλεται στη δυαδική σχέση μητέρας – ασθενή. (Bowen, 1960)

Μετάπειτα εξελίξεις στην οικογενειακή θεραπεία

Η εξέλιξη της οικογενειακής θεραπείας ακολουθεί δυο βασικές περιόδους. Κατά την πρώτη περίοδο βασίζεται κυρίως στις αρχές της Γενικής Θεωρίας Συστημάτων και της Κυβερνητικής, και είναι προσαρμοσμένη στις αρχές του μοντερνισμού

Κατά τη δεύτερη περίοδο δέχεται επιδράσεις από το επιστημολογικό ρεύμα του μεταμοντερνισμού και από τον κονστρουξιονισμό και τον κοινωνικό κονστρουξιονισμό

Αυτές οι δύο τάσεις είναι γνωστές ως «πρώτης» και «δεύτερης τάξης κυβερνητικές περιόδους»

Η βασική διαφορά μεταξύ τους αφορά την αντίληψη που επικρατεί σε κάθε περίοδο για την πραγματικότητα

ΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΒΙΩΜΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ VIRGINIA SATIR (ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ)

Η Satir θεμελίωσε τη θεραπεία οικογένειας βασισμένη πρωτίστως στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και στην θεωρία της επικοινωνίας

Η ίδια χαρακτήρισε την προσέγγιση της ως «μοντέλο διαδικασίας, στην οποία ο θεραπευτής και η οικογένεια ενώνουν τις δυνάμεις τους για να ενεργοποιήσουν την διεργασία προώθησης της υγείας, που είναι έμφυτη στην οικογένεια» (Goldenberg & Goldenberg, 1991, σελ. 133)

ΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΒΙΩΜΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ VIRGINIA SATIR (ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ)

Σύμφωνα με την Satir, σε κάθε άτομο υπάρχουν οκτώ στοιχεία ή επίπεδα, τα οποία επηρεάζουν το ένα το άλλο και τελικά διαμορφώνουν την ψυχική υγεία: το σώμα και η νόηση (σκέψεις και λογική, που αποτελούν δραστηριότητες του αριστερού ημισφαιρίου του εγκεφάλου), το συναίσθημα, η αλληλεπίδραση και η επικοινωνία, οι αισθητηριακές δίοδοι, το πλαίσιο (χρώματα, ήχοι, φως, θερμοκρασία, κίνηση, χορός) η τροφή και το πνεύμα (η σχέση με το νόημα της ζωής, την ψυχή, τη δύναμη της ζωής) (Goldenberg & Goldenberg, 2004, σελ. 171)

Στόχος του θεραπευτή είναι να βοηθήσει τα άτομα να αντιληφθούν τις δυνατότητες που έχουν και να μάθουν να τις χρησιμοποιούν αποτελεσματικά

ΤΟ ΔΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΥ SALVADOR MINUCHIN

Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της δομικής προσέγγισης είναι η έμφαση που δίνει στην οργάνωση του οικογενειακού συστήματος,

στο συζυγικό,

στο γονεϊκό και

στο αδελφικό υποσύστημα άπως και στην σαφήνεια των μεταξύ τους ορίων

Στην θεραπευτική διαδικασία ο θεραπευτής λαμβάνει ενεργό μέρος και δουλεύει δυναμικά με την οικογένεια.

Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες που θα επιφέρουν την αλλαγή στην οικογένεια και χρησιμοποιεί διάφορες τεχνικές γι' αυτόν τον σκοπό

ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ (ACKERMAN)

Η ψυχοδυναμική προσέγγιση στην οικογενειακή θεραπεία εφαρμόζει τις θεωρητικές αρχές και τις θεραπευτικές τεχνικές της ψυχανάλυσης για να κατανοήσετε τις αλληλεπιδράσεις και τη δομή της οικογένειας

ΔΙΑΓΕΝΕΑΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ (MYRRAY BOWEN)

Η οικογένεια είναι ένα σύστημα συναισθηματικών σχέσεων και πρότεινε οκτώ έννοιες για να εξηγήσει τις συναισθηματικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα στις οικογένειες: το συναισθηματικό σύστημα της πυρηνικής οικογένειας, τη διαφοροποίηση, την τριγωνοποίηση, τη διαγενεακή μεταβίβαση, τη διαδικασία προβολής, την συναισθηματική αποκοπή, τη θέση των αδελφών στη σειρά γέννησης και την κοινωνική συναισθηματική διαδικασία

Ο τρόπος αντιμετώπισης των αγχογόνων καταστάσεων μεταφέρεται από τις οικογένειες καταγωγής στις επόμενες γενιές

Ο θεραπευτής παρατηρεί την επικοινωνία των μελών, προσπαθεί να κατανοήσει τα δυναμικά της οικογένειας, λειτουργεί ως σύμβουλος, ως ουδέτερος παρατηρητής και ως εκπαιδευτής

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ (JAY HALEY & CLOE MADANES)

Η θεραπεία εστιάζει στα εσφαλμένα και επαναλαμβανόμενα πρότυπα αλληλεπίδρασης και στους αγώνες εξουσίας που διαδραματίζονται στο πλαίσιο των οικογενειακών σχέσεων

Οι προσεγγίσεις αυτές τονίζουν κυρίως το «τι» και όχι το «γιατί» του προβλήματος της οικογένειας και δίνουν έμφαση στο «εδώ και τώρα»

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΜΙΛΑΝΟΥ, Η ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΜΙΛΑΝΟΥ (MILAN GROUP'S APPROACH)

Οι θεραπευτές του Μιλάνου δίνουν πολύ σημασία στον χρόνο (Hoffmann 1981)

Ασχολούνται με τον τρόπο που μια οικογένεια αναπτύσσει νέα πρότυπα που προσαρμόζονται σε μεταβαλλόμενες συνθήκες

Τεχνικές: η ουδετερότητα του θεραπευτή, η συστημική υπόθεση, οι κυκλικές ερωτήσεις, και η θετική σημασιοδότηση

ΜΕΤΑΜΟΝΤΕΡΝΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ (STEVE DE SHAZER - MICHAEL WHITE)

Το εστιασμένο στη λύση μοντέλο δίνει έμφαση στα υγιή στοιχεία και όχι στην παθολογία. Σέβεται τις υπάρχουσες ικανότητες και προσπαθεί να τις ανασύρει και να τις αναδείξει.

Έχει συνήθως βραχεία διάρκεια. Περιορίζει την αναφορά στα προβλήματα και αντ' αυτού εστιάζει την προσοχή στις συμπεριφορές που έχουν θετικό αποτέλεσμα.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ – ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ ΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Το να κάνουμε συστημική θεραπεία, σημαίνει πρώτα απ' όλα να σκεφτόμαστε μ' έναν συστημικό τρόπο, προκειμένου να εργαστούμε σε οποιοδήποτε θεραπευτικό πλαίσιο: άτομο, οικογένεια, ζεύγος, ομάδα κλπ.

Επίσης, σημαίνει να εισερχόμαστε με τον πελάτη σ' ένα σύνθετο από ιδέες, συναισθήματα και σημαντικά πρόσωπα που συνδέονται κυκλικά και που διερευνώνται από τους δύο συνομιλητές, μέσω της γλώσσας

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ – ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ ΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ο Νοσηλευτής-Θεραπευτής θέττει διερεύνηση, τη σκέψη και το συναίσθημα, στο κέντρο της θεραπευτικής σκηνής, με τη βοήθεια πολλών θεωρητικών φακών (φίλτρων), τα οποία αντλεί από την πρακτική εμπειρία του κατη θεωρητική έρευνα. (Λουίτζι Μπόσκολο – Πάολο Μπερτράντο, Μιλάνο, Σεπτέμβριος 2007)

ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ – ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ.

Στην εκπαίδευση όπως και στη θεραπεία, εμπλέκονται ομάδες ανθρώπων:

η ομάδα αποτελούμενη από τους εκπαιδευόμενους και τους εκπαιδευτές

και η ομάδα αποτελούμενη από τα μέλη μιας οικογένειας, τους θεραπευτές, τους εκπαιδευόμενους θεραπευτές (συν-θεραπευτές) και τον επόπτη

Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στην «επιγενετική» ανάπτυξη του Νοσηλευτή – Θεραπευτή, που αφορά την εκπαίδευση του στην ψυχοθεραπεία, την αφομοίωση και την χρήση των θεωρητικών προσεγγίσεων και των μοντέλων που θα επιλέξει

ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ – ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ

Μετά το πέρας της εκπαίδευσης, ο Νοσηλευτής – Θεραπευτής, θα πρέπει να συνεχίσει την ενασχόλησή του με το συστημικό επιστημολογικό πεδίο, σε επίπεδο θεωρίας, θεραπειών, εποπτείας και έρευνας

Η θεραπεία οικογενειών και ζευγαριών γίνεται σε τρία δωμάτια: Το Δωμάτιο Θεραπείας στο οποίο κάθονται τα μέλη της οικογένειας ή του ζευγαριού και ο Θεραπευτής, το Δωμάτιο Παρατήρησης, το οποίο χωρίζεται από το δωμάτιο θεραπείας με έναν μονόδρομο καθρέφτη και το Δωμάτιο Συζήτησης, στο οποίο όλη η ομάδα στο τέλος της κάθε συνεδρίας συζητά, προκειμένου να διαμορφώσει μια συστημική υπόθεση και μια πιθανή παρέμβαση στην οικογένεια

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ - ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ

Κατάλληλη εκπαίδευση ώστε να μπορεί να αναλάβει τον ρόλο του θεραπευτή: σύγχρονες επιστημονικές γνώσεις (Τριετής Εκπαίδευση σε Κέντρα Ψυχικής Υγείας στην Ψυχοθεραπεία, Ψυχοδυναμική Ψυχιατρική, Βραχεία ατομική Ψυχαναλυτική Ψυχοθεραπεία, Ομαδική Ψυχοθεραπεία, Οικογενειακή Ψυχοθεραπεία, Συζυγική Ψυχοθεραπεία και Παρέμβαση σε μεγάλα ανθρώπινα συστήματα-Σχολεία, Ιδρύματα)

Ο Νοσηλευτής μπορεί επίσης να εκπαιδευτεί στο ψυχόδραμα τουλάχιστον 4 χρόνια (κοινωνιοδράμα, παιχνίδι ρόλων “role playing” ή το play back)

Εκπαίδευση Νοσηλεύτη- Θεραπευτή

Εκπαιδευτικά προγράμματα σε εκπαιδευόμενους

Συμβολή στη βασική και μεταβατική εκπαίδευση των φοιτητών της νοσηλευτικής και ιατρικής, στην συστημική θεραπεία

Ψυχοθεραπευτική εποπτεία σε ομάδες

Ερευνητικές δραστηριότητες, σε συνεργασία με φορείς της κοινότητας και με αντίστοιχα Κέντρα της Ελλάδας και του εξωτερικού

Έρευνα και δημοσιεύσεις σε κλινικές περιπτώσεις οικογενειακής θεραπείας

Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας

Συνεργασία με τη διεπιστημονική ομάδα υγείας

Προστασία των ψυχικά αρρώστων από τυχόν παραμέληση, εκμετάλλευση ή προσβολή της αξιοπρέπειάς τους και υποστήριξη της επιστημονικής, ανθρωπιστικής ολοκληρωμένης φροντίδας τους

Οργάνωση, προγραμματισμός, συντονισμός μεταξύ των μελών της διεπιστημονικής ομάδας, καθώς και υπεύθυνη αξιολόγηση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των παρεχομένων υπηρεσιών

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όλες οι θεωρίες έχουν σαν βασικό στοιχείο την εγκαθίδρυση μιας ζεστής θεραπευτικής σχέσης ανάμεσα στον θεραπευτή και την οικογένεια

Άλλες θεραπείες είχαν στόχο απλά την επίλυση του αναγνωρισμένου προβλήματος

Άλλες την αλλαγή της δομής της οικογένειας

Και άλλες την αλλαγή των πεπτοιθήσεων των μελών

Κοινός στόχος ήταν η εξομάλυνση των σχέσεων των μελών της οικογένειας

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μπορεί να φαίνεται ότι οι διαφορές ανάμεσα στις θεωρίες είναι μεγάλες, αλλά αυτό που μας κάνει εντύπωση είναι ότι όλες είναι αποτελεσματικές, αν τις τοποθετήσουμε στην κατάλληλη οικογένεια

Κάθε θεραπεία έχει να προσφέρει διαφορετικά οφέλη σε κάθε περίπτωση

Σημαντικό είναι για τον κάθε Νοσηλευτή - Θεραπευτή να έχει ενόραση ώστε να μπορεί να βοηθήσει την κάθε οικογένεια ανάλογα με τον τρόπο που ταιριάζει στην καθεμία και ανάλογα με το τι η ίδια θέλει να αλλάξει

Θεωρούμε σημαντικό για τον Θεραπευτή να μπορεί να αντιληφθεί ότι δεν υπάρχει μια και μοναδική θεραπευτική παρέμβαση, όπως δεν υπάρχει μια και μοναδική πραγματικότητα

www.bigstock.com · 5116090

**ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ
ΠΟΛΥ**